

شناسایی رابطه بین نگهداشت وجه نقد و محافظه کاری حسابداری با تاکید بر نقش تعدیلگر سهامداران کنترلی

فرزین خوشکار^۱

مریم صفرپور^۲

اقدس عنایت^۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۷/۱۲ تاریخ چاپ: ۱۳۹۸/۰۸/۰۲

چکیده

هدف این تحقیق بررسی شناسایی رابطه بین نگهداشت وجه نقد و محافظه کاری حسابداری با تاکید بر نقش تعدیلگر سهامداران کنترلی می باشد. برای رسیدن به هدف می بایستی مبانی نظری و پژوهش های انجام شده در مورد نگهداشت وجه نقد و محافظه کاری حسابداری مورد بررسی قرار می گرفت تا اطلاعات مورد نیاز را به دست دهد. در این راستای مستند به مرور ادبیات موضوعی مربوط، چهارچوب ها و رویکردهای مختلفی برای سنجش مولفه محافظه کاری حسابداری و تطبیق آنها با مباحث موجود در شرکت های مورد مطالعه جهت سنجش سهامداران کنترلی شرکت ها مورد استفاده قرار گرفت. جامعه آماری شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد؛ که تعداد ۱۲۱ نمونه شرکت در طی سالهای ۱۳۹۲-۱۳۹۶ مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج تحقیق نشان می دهد که محافظه کاری حسابداری بر نگهداشت وجه نقدشرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اثر دارد و سهامداران کنترلی بر رابطه بین محافظه کاری حسابداری و نگهداشت وجه نقدشرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اثر گذار است.

واژگان کلیدی

نگهداشت وجه نقد، محافظه کاری حسابداری، تعدیلگر سهامداران کنترلی

^۱ مدرس گروه حسابداری و مدیریت، موسسه آموزش عالی ناصرخسرو، ساوه، ایران. Fkhoshkar83@gmail.com

^۲ مدرس گروه حسابداری و مدیریت، موسسه آموزش عالی ناصرخسرو، ساوه، ایران. M.safarpoor93@gmail.com

^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی ناصرخسرو، ساوه، ایران نویسنده مسئول. Shaghayeghenayat@gmail.com

مقدمه

این مطالعه تلاش می کند تا نقش سهامداران کنترلی به عنوان سهامداران اقلیت که بر رابطه بین محافظه کاری حسابداری و نگهداشت وجه نقد توسط شرکتها نظارت کرده و یا در آن اعمال نظر می کند را مورد بررسی قرار دهد.

محافظه کاری حسابداری یکی از ویژگیهای مهم سیستم اطلاعات حسابداری (لی و همکاران، ۲۰۱۵) همواره اصلی پایدار در حسابداری بوده است که موجب رفتارهای فرصت طلبانه مدیریت میگردد (بلیک و همکاران، ۲۰۱۷).

کیم و ژانگ (۲۰۱۶) در پژوهشی با عنوان «محافظه کاری حسابداری و ریسک سقوط قیمت سهام» نتیجه گرفتند که محافظه کاری حسابداری، انگیزه و توانایی مدیران را برای نشان دادن بیش از حد عملکرد و مخفی کردن اخبار بد برای سرمایه گذاران محدود میکند که در نتیجه ریسک سقوط آتی قیمت سهام کاهش می یابد.

نگهداشت وجه نقد توسط شرکتها انگیزه معاملات (وجود هزینه های معاملاتی) و انگیزه احتیاطی را بیشتر مورد تاکید قرار داده اند. نگهداری دارائی نقدی هزینه های خاص خود را به همراه دارد. نگهداری زیاد وجه نقد توسط شرکتها می تواند سبب شکل گیری تضاد نمایندگی بین مدیران و سهامداران شود؛ به عبارت دیگر نگهداری وجه نقد بالا به هزینه فرصت برای شرکت می انجامد. از طرفی عدم نگهداشت وجه نقد برای شرکت های با محدودیت تامین مالی ممکن است باعث از دست دادن فرصت سرمایه گذاری آینده شود و از این رو بر عملکرد آتی و بازده شرکتها تاثیر منفی داشته باشد. با این وجود برخی دیگر از ثوری ها از مزایای نگهداشت وجه نقد سخن می گویند و معتقدند که شرکتها به علت استفاده از فرصت سرمایه گذاری احتمالی آینده، اقدام به نگهداشت وجه نقد بالایی می کنند که در این صورت با نادیده گرفتن ثوری تضاد نمایندگی، انتظار افزایش بازده و عملکرد آتی شرکتها را دارند. (شن و همکاران، ۲۰۱۵)

محافظه کاری حسابداری در شرایط نبود اطمینان، سبب رویکرد محتاطانه در سنجش درآمدها و داراییها می گردد. همچنین، نگرش کوتاه مدت مدیران به معنای دیدگاه سطحی در اندیشیدن، برنامه ریزی و تصمیم گیری، شرحی از یک شکل سوگیری است که محدودیتی جدی در تصمیم گیری ایجاد می کند. از سویی دیگر نیز بیش اطمینانی مفهومی است که رد پای آن به کرات در تصمیمات سرمایه گذاری مشاهده می شود به این معنا که افراد در مورد صحت قضاوتشان خوشبینی داشته و به سختی ممکن است امکان اشتباه در قضاوتشان را در نظر بگیرند. برای محاسبه کوتاه بینی مدیران از مدل هسو و همکاران (۲۰۱۷) براساس تغییرات مخارج سرمایه ای و تغییرات سودآوری شرکت استفاده شده است. نتایج نشان داد، ارتباط معکوس و معناداری بین محافظه کاری حسابداری و نگرش کوتاه مدت مدیران بیش اطمینان وجود دارد.

یکی از گروه های اصلی استفادکنندگان از صورتهای مالی، سهامداران می باشد. در این میان سرمایه گذاران نهادی با توجه به مالکیت بخش قابل توجهی از سهام شرکتها از نفوذ قابل ملاحظه ای در شرکتهای سرمایه پذیر برخوردار بوده و می توانند رویه های آن ها را تحت تاثیر قرار دهند. عموماً این گونه تصور می شود که حضور سرمایه گذاران نهادی ممکن است به تغییر رفتار شرکتها منجر شود. این امر از فعالیتهای نظارتی که این سرمایه گذاران انجام می دهند نشات می گیرد. در عمل نقش مالکان نهادی معمولاً روشن نیست. از حیث ثوری، نهادها ممکن است انگیزه هایی برای نظارت فعال بر مدیریت داشته باشند.

مبانی نظری و ادبیات پژوهش

محافظه کاری حسابداری را موثرترین اصل ارزشیابی در حسابداری می داند. تحقیقات تجربی اخیر در مورد محافظه کاری نشان می دهند که نه تنها رویه های حسابداری محافظه کارانه است، بلکه در کشورهای انگلیسی زبان طی ۳۰ سال گذشته

این رویه‌ها محافظه کارانه تر شده است. این نتایج شگفت انگیز با مخالفت صریح بسیاری از قانون-گذاران بازارهای سرمایه، تدوین کنندگان استاندارد و دانشگاهیان روبه‌رو شد، ولی بقای طولانی مدت محافظه کاری و دوام آوردن آشکار آن در برابر انتقاد، مقتدرانه نشان می‌دهد که منتقدان، منافع با اهمیت آن را نادیده انگاشته‌اند. اگر قانون‌گذاران و تدوین کنندگان استاندارد منتقد، بدون درک منافع محافظه کاری در حذف آن تلاش کنند، استانداردهایی ایجاد خواهد شد که بطور جدی برای گزارشگری مالی زیان‌بار است (واتز، ۲۰۱۳، ۶۶). حال با توجه به اهمیت این موضوع بررسی چگونگی اثرگذاری محافظه‌کاری بر متغیرهای حسابداری از اهمیت زیادی برخوردار خواهد بود.

وجه نقد از منابع مهم و حیاتی هر واحد اقتصادی است. در اتخاذ بسیاری از تصمیمات مالی، جریان های نقدی نقشی محوری دارند. (ژانگ، ۲۰۱۱) به طور کلی می‌توان گفت عوامل متعددی بر سطح نگهداشت وجه نقد تاثیرگذار است. شواهد نشان می‌دهد که حساب های دریافتی، خالص سرمایه در گردش، موجودی های کالا و بدهی های کوتاه مدت به ترتیب عوامل با تاثیر منفی بر نگهداری موجودی های نقدی می‌باشند. از سوی دیگر فرصت های رشد شرکت، سود تقسیمی، نوسان جریانات نقدی و سودخالص به ترتیب از مهمترین عوامل با تاثیر مثبت بر نگهداری موجودی های نقدی به شمار می‌روند.

اهداف تحقیق

علمی پژوهش

بررسی رابطه بین نگهداشت وجه نقد و محافظه کاری حسابداری با تاکید بر نقش تعدیلگر سهامداران کنترلی

اهداف کاربردی پژوهش

- ۱- بررسی اثر محافظه کاری حسابداری بر نگهداشت وجه نقد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران
- ۲- بررسی اثر سهامداران کنترلی بر رابطه بین محافظه کاری حسابداری و ارزش نگهداشت وجه نقد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

جامعه و نمونه داده ها

- جامعه آماری تحقیق حاضر، شرکتهای پذیرفته شده و فعال در بورس اوراق بهادار تهران در دوره ۱۳۹۲ الی ۱۳۹۶ می باشد. جامعه آماری مزبور با توجه به محدودیتهای ذیل تعدیل شده و نمونه آماری از آن استخراج می گردد.
- ۱- پایان سال مالی آن‌ها ۲۹ اسفند هر سال باشد و در طول دوره تحقیق، تغییر سال مالی و تغییر فعالیت نداده باشند.
  - ۲- شرکت‌های مورد نظر طی دوره پژوهش فعالیت مستمر داشته باشند و سهام آن‌ها مورد معامله قرار گرفته باشد.
  - ۳- اطلاعات آن‌ها کامل و در دسترس باشد.
  - ۴- شرکت وقفه عملیاتی بیش از ۶ ماه نداشته باشد.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این تحقیق با توجه به نوع داده‌ها و روش‌های تجزیه و تحلیل موجود، از روش داده‌های ترکیبی استفاده شده است. داده‌های ترکیبی از داده‌های مربوط به شرکت‌های مختلف در سال‌های مختلف است و به صورت مشاهده‌های ۵۶۰ شرکت سال در نظر گرفته می‌شود. این نوع داده‌ها مزایایی همچون ارائه اطلاعات بیشتر، وجود ناهمسانی واریانس محدود، هم خطی کمتر میان متغیرها، درجات آزادی بیشتر و کارایی بیشتر می‌باشند. در تحقیق حاضر ابتدا محاسبات اولیه اطلاعات

مربوط به شرکت‌های نمونه، در صفحه گسترده نرم‌افزار (Excel) انجام گرفته و داده‌ها برای تجزیه و تحلیل آماده، سپس تحلیل‌های آماری با استفاده از روش رگرسیون چند متغیره از طریق نرم‌افزارهای Eviews انجام خواهد شد. برای تحلیل منسجم و مناسب داده‌ها، در دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی اقدام به تحلیل شد. در ابتدا از میانگین، میانه، بیشترین، کمترین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی به عنوان شاخص‌های آمار توصیفی متغیرهای تحقیق استفاده شد.

فرضیه‌های تحقیق

- ۱- محافظه‌کاری حسابداری بر نگهداشت وجه نقد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر دارد.
- ۲- سهامداران کنترلی بر رابطه بین محافظه‌کاری حسابداری و نگهداشت وجه نقد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اثر گذار است.

مدل تحقیق

در این مطالعه به منظور دسترسی به اهداف و آزمون فرضیه‌های تحقیق، با توجه به مطالعه لین^۱ و همکاران (۲۰۱۸) و همچنین مبانی نظری مربوطه، مدل اقتصاد سنجی زیر برآورد خواهد شد:

$$\Delta \text{Cash}_{it} = \alpha_0 + \beta_1 \Delta \text{Con}_{it} + \beta_2 \text{RD} + \beta_3 \text{I} + \beta_4 \text{D} + \beta_5 \text{LEV} + \varepsilon_0$$

و برای فرضیه دوم از مدل ذیل:

$$\Delta \text{Cash}_{it} = \alpha_0 + \beta_1 \Delta \text{Con}_{it} + \beta_2 \Delta \text{Con} * \text{MSO}_{it} + \beta_3 \text{RD} + \beta_4 \text{I} + \beta_5 \text{D} + \beta_6 \text{LEV} + \varepsilon_0$$

Cash تغییرات وجه نقد RD مخارج تحقیق و توسعه، I هزینه بهره، D سود قابل تقسیم، LEV اهرم مالی، Con محافظه کاری حسابداری و MSO سهامداران کنترلی هستند. در مدل فوق Δ نشان دهنده تغییرات نسبت به دوره قبل بوده و ε_{it} نیز جمله خطای مدل را نشان می‌دهد. در این مطالعه به منظور آزمون فرضیه اول مطابق با مطالعه لین و همکاران (۲۰۱۸) مدل فوق برآورد می‌شود.

متغیر وابسته تحقیق

متغیر وابسته تحقیق این تحقیق نگهداشت وجه نقد می‌باشد.

متغیر مستقل تحقیق

متغیر مستقل این تحقیق محافظه کاری حسابداری است که براساس مدل (لین و همکاران، ۲۰۱۸) استخراج شده است.

متغیرهای کنترلی

سایر متغیرها که شامل: سهامداران کنترلی، سود قابل تقسیم، هزینه بهره، اهرم مالی، مخارج تحقیق و توسعه به عنوان متغیرهای کنترلی هستند.

روش جمع آوری اطلاعات و داده‌ها

منبع اطلاعات

اطلاعات گردآوری شده ارقام و مشخصاتی است که گرچه با خود معانی مستقلی می‌آورد اما این معانی به مدد کیفیت‌هایی استغنا می‌یابند که این کیفیت‌ها در قالب زبان آمار و احتمالات نمودار می‌شود و به یافته‌های حاصل از آن آزمون تجربی بار اطلاعاتی معنی دار و گویاتری می‌بخشند. به بیان دیگر برای آنکه داده‌های تجربی را از حالت یک مجموعه

¹Lin

نامنظم به صورت یک مجموعه سیستماتیک و متشکل در آردیم. فلسفه افشاء بر این اساس استوار است که اطلاعات مفید بالقوه به هزینه مربوط به تهیه و افشاء آن اطلاعات مورد بررسی قرار گیرد و در صورتی که منافع ناشی از ارائه آن‌ها به مراتب بیش از هزینه تهیه و گزارش آنها باشد، افشاء شوند. بر این اساس صورت گردش وجوه نقد به عنوان یکی از مبانی اطلاعاتی سودمند مطرح است که هزینه تهیه و ارائه آن نیز بسیار اندک است، زیرا اطلاعات مندرج در این صورت مالی چیزی بیش از تلخیص و طبقه‌بندی مجدد اطلاعات حسابداری مربوط به یک دوره مالی به شکل دیگر نیست (زاهدی، ۱۳۸۶).

آماده سازی اطلاعات

برای آماده سازی متغیرهای لازم جهت استفاده در مدل های آزمون فرضیه از نرم افزار صفحه گستره Excel استفاده شده است. ابتدا اطلاعات گردآوری شده در کاربرگ اولیه، در صفحات کاری ایجاد شده در محیط این نرم افزار وارد گردید و سپس محاسبات لازم برای دستیابی به تغییرهای این تحقیق انجام شد. بعد از محاسبه کلیه متغیرهای لازم جهت استفاده در مدل های این تحقیق، این متغیرها در صفحات کاری واحدی ترکیب شده اند تا به طور الکترونیکی به نرم افزار مورد استفاده در تجزیه و تحلیل های تحقیق منتقل شوند.

روش شناختی تحقیق (تجزیه و تحلیل داده ها)

یکی از روشهای آماری که به تجزیه و تحلیل داده ها می پردازد رگرسیون نامیده می شود در واقع رگرسیون یکی از مدلهاست که توصیفی از رفتار تاریخی و جاری متغیرها را می دهد و با این فرض که روند گذشته و حال، مبنای قابل اتکایی برای پیش بینی آینده است.

آزمون آماده سازی و معیارهای استفاده شده به منظور مقایسه مدل های تحقیق

معیارهای استفاده شده به منظور مقایسه مدل های تحقیق به قرار ذیل هستند:

آزمون چارک برا

این آزمون برای نرمالی سنجی متغیرها است که در این آزمون اگر سطح معنی داری آزمون چارک-برا بیشتر از ۱ درصد باشد به این معنی است که آن متغیر دارای توزیع نرمال است در غیر این صورت چنین نتیجه گیری می شود که متغیر مربوطه دارای توزیع غیرنرمال می باشد و براساس نتیجه به دست آمده که سطح معنی داری آزمون چارک-برا برای کلیه متغیرها کمتر از ۱ درصد است، یعنی این متغیرها دارای توزیع غیرنرمالی هستند.

آزمون دورین _ واتسون

در این آزمون برای اینکه بتوانیم رگرسیون بگیریم باید بین خطاها همبستگی وجود نداشته باشد. این آزمون از مشهورترین آزمون ها جهت تشخیص خود همبستگی است. زمانی که آماره دورین واتسون در حدود ۱/۵ تا ۲/۵ باشد، معرف آن است که خود همبستگی وجود ندارد و می توانیم رگرسیون بگیریم.

یافته های تحقیق

یافته های تحقیق در دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی مربوط به نتایج آزمون فرضیات تحقیق در زیر ارائه شده است.

آمار توصیفی

نمونه منتخب متشکل از ۱۱۲ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و تعداد مشاهدات برابر با ۵۶۰ شرکت سال است.

شاخص های پراکندگی					شاخص های مرکزی		متغیرها و تعداد مشاهدات	
حداکثر	حداقل	کشیدگی	چولگی	انحراف معیار	میانه	میانگین	علامت اختصاری	متغیر
۷/۵۶	۰/۰۱۰	۱۰/۰۲	۲/۲۸	۰/۱۰۸	۰/۶۳۰	۰/۹۸۵	Cash	نگهداشت وجه نقد
۹۱۲/۵۹	۱/۲۸	۶۱/۷۱	۷/۱۸	۷۹/۹	۱۱/۳۲	۳۲/۵۲	Con	محافظه کاری حسابداری
۱/۵	۰/۰۱۰	۱۳/۳۹	۲/۸۲	۰/۲۳۳	۰/۱۶۰	۰/۲۰۷	MSO	سهامداران کنترلی
۳/۹۷	۰/۰۳	۱۸/۸۵	۳/۳۹	۰/۵۸۶	۰/۱۶۹	۰/۳۶۵	RD	مخارج تحقیق و توسعه
۲/۳۲	۰/۰۴	۳۵/۴۶	۴/۵۷	۰/۲۰۱	۰/۱۰۸	۰/۱۵۰	I	هزینه بهره
۱/۹۶	۰/۰۱۳	۲۰/۲۵	۳/۷	۰/۲۶۴	۰/۱۶۹	۰/۲۱۱	D	سود قابل تقسیم
۱/۷۲	۱/۰۱۷	۴/۷	۰/۰۰۵	۰/۲۰۶	۰/۶۴۵	۰/۶۲۴	LEV	اهرم مالی

آمار استنباطی

آزمون ریشه واحد

جهت پایایی متغیرهای پژوهش بکار می رود که سطح معنی در آزمون ریشه واحد برای کلیه متغیرها پژوهش باید کمتر از ۵ درصد باشد. لذا برای این پژوهش کمتر از ۵ درصد است پس دارای پایایی لازم هستند.

آزمون ناهمسانی واریانس

از روش حداقل مربعات استفاده شده که در این روش ناهمسانی واریانسها نداریم و برای فرضیه اول سطح معنی داری ۰/۵۴۱ و برای فرضیه دوم سطح معنی داری ۰/۹۰۱ می باشد.

نتایج آزمون چاو (لیمر)

برای آزمون چینش داده ها از روش ترکیبی و تلفیقی استفاده می شود که سطح معنی داری آزمون اگر کمتر از ۵ درصد باشد روش ترکیبی و اگر بیشتر از ۵ درصد باشد روش تلفیقی ارجعیت دارد. در این پژوهش سطح معنی داری بیش از ۵ درصد است و روش تلفیقی است.

تجزیه و تحلیل فرضیه های پژوهش

تجزیه و تحلیل فرضیه اول پژوهش

فرضیه اصلی اول: بررسی محافظه کاری بر نگهداشت وجه نقد.

فرضیه آماری به شرح زیر است:

H0: بین محافظه کاری حسابداری با نگهداشت وجه نقد رابطه وجود ندارد.

H1: بین محافظه کاری حسابداری بر نگهداشت وجه نقد رابطه وجود دارد.

این فرضیه براساس مدل

$$\Delta \text{Cash}_{it} = \alpha_0 + \beta_1 \Delta \text{Con}_{it} + \beta_2 \text{RD} + \beta_3 \text{I} + \beta_4 \text{D} + \beta_5 \text{LEV} + \varepsilon_0$$

این فرضیه با استفاده از آزمون لیمر انجام شده که سطح معنی داری بیشتر از ۵ درصد و روش تلفیقی می باشد که برای برآورد نتایج ضرایب از روش حداقل مربعات استفاده شده است. که میزان دوربین واتسون ۱/۵ تا ۲/۵ است استقلال خطا پذیرفته شده است که ضرایب تعیین شده برابر با ۱۲ درصد است یعنی متغیر مستقل توانایی پیش بینی متغیر وابسته را دارد. از طرفی معنی داری آزمون با استفاده از آزمون فیشر F کمتر از یک درصد است که در این فرضیه سطح معنی داری t برای محافظه کاری حسابداری (۰/۰۰۱) پس فرض H0 رد می شود H1 قابل قبول است پس میتوان گفت محافظه کاری حسابداری با نگهداشت وجه نقد رابطه دارد.

متغیرها	ضریب	انحراف معیار	آماره T	احتمال
محافظه کاری حسابداری	-۰/۰۰۳۵	۰/۰۰۵۷	-۲۸/۶	۰/۰۰۱
مخارج تحقیق و توسعه	-۰/۰۰۸۰	۰/۰۰۷۹	-۱/۰۱۳	۰/۳۱۱
هزینه بهره	۰/۶۱۰	۰/۲۴۸	۲/۴۵	۰/۰۱۴۴
سود قابل تقسیم	-۰/۱۲۲	۰/۱۷۵	-۰/۷۰۱	۰/۴۸۳
اهرم مالی	۰/۱۳۱	۰/۲۲۸	۰/۵۷۴	۰/۵۶۵
مقدار ثابت C	۱/۱۵۷	۰/۴۷۱	۲/۴۵	۰/۰۱۴۴
ضریب تعیین تعدیل شده R			۰/۱۱۹	
آماره فیشر			۸/۷۳	
احتمال آماره فیشر			۰/۰۰۱	
آماره دوربین واتسون			۱/۵۹	

تجزیه و تحلیل فرضیه دوم پژوهش

بررسی سهامداران کنترلی بر رابطه بین محافظه کاری و ارزش نگهداشت نقدی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اثر گذار است.

H0: سهامداران کنترلی بر رابطه بین محافظه کاری حسابداری و نگهداشت وجه نقد تأثیر گذار نیست.

H1: سهامداران کنترلی بر رابطه بین محافظه کاری حسابداری و نگهداشت وجه نقد تأثیر گذار است.

نتیجه آزمون f لیمر نشان می‌دهد که سطح معنی‌داری آن بیشتر از ۵ درصد لذا برای تخمین مدل این فرضیه از روش تلفیقی استفاده می‌شود؛ بنابراین طبق نتایج آزمون این فرضیه، برای برآورد ضرایب مدل در این فرضیه از روش حداقل مربعات بهره برده شده است. میزان دوربین واتسون به دست آمده برای این فرضیه بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گرفته پس استقلال خطا پذیرفته شده است. به عبارتی خطای متغیرها مستقل از هم هستند. هم چنین ضریب تعیین به دست آمده برابر ۹/۶۳ درصد بوده که این مقدار نشان می‌دهد متغیرهای مستقل توانایی پیش‌بینی متغیر وابسته را دارند به عبارتی مدل توسط این متغیرها تبیین شده است. از طرفی سطح معنی‌داری آزمون فیشر (f) کمتر از ۱ درصد بنابراین مدل معنی‌دار شده است. هم چنین در این فرضیه دیده می‌شود که سطح معنی‌داری آزمون t برای متغیر محافظه کاری حسابداری و سهامداران کنترلی شده کمتر از ۱ درصد (۰/۰۰۱) بنابراین این دو متغیر تاثیر بیشتر تغییر در ارزش نگهداشت وجه نقد داشته اند؛ که این مقدار نشان می‌دهد، تغییر در سهامداران کنترلی باعث تاثیر بیشتر تغییر در ارزش نگهداشت وجه نقد داشته در نتیجه می‌توان گفت تغییر در نگهداشت وجه نقدی شرکت بر رابطه بین سهامداران کنترلی بر رابطه بین محافظه کاری حسابداری و نگهداشت وجه نقدی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر گذار است.

متغیرها	ضریب	انحراف معیار	آماره T	احتمال
محافظه کاری حسابداری	-۰/۰۰۲۴	۰/۰۰۰۹۶	-۲/۵۶	۰/۰۱۰۶
تغییرات وجه نقد	۴/۷۰	۰/۱۵۲	۲۶/۷۷	۰/۰۰۱
تغییرات هزینه بهره * محافظه کاری حسابداری	۰/۰۰۵۹	۰/۰۰۴۴	۱/۳۲	۰/۱۸۵
تغییرات هزینه بهره * تغییرات وجه نقد	-۲/۳	۰/۳۴۰	-۶/۷۶	۰/۰۰۱
اندازه گیری	۰/۱۰۵	۰/۰۴۸	۲/۱۶	۰/۳۰۷
LAGCI	-۰/۰۳۳	۰/۰۴۴	-۰/۷۴۳	۰/۴۵۷
اهرم مالی	-۰/۰۰۷۴	۰/۱۴۰	-۰/۰۵۳	۰/۹۵۷
مقدار ثابت C	-۰/۳۱۶	۰/۳۰۲	-۱/۰۴	۰/۲۹۶
ضریب تعیین تعدیل شده R		۰/۶۳۹		
آماره فیشر Prob		۰/۳۱		
آماره دوربین واتسون		۰/۰۰۱		
Durbin-Watson stat		۱/۹		

خلاصه نتایج فرضیه ها

شماره فرضیه ها	فرضیه ها	نتایج
فرضیه اول	محافظه کاری حسابداری بر ارزش نگهداشت وجه نقد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اثر دارد.	تائید می شود
فرضیه دوم	سهامداران کنترلی بر رابطه بین محافظه کاری حسابداری و نگهداشت وجه نقد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اثر گذار است.	تائید می شود

تفسیر نتایج تحقیق

۱- هنگامی که یک شرکت، شیوه های حسابداری محافظه کارانه در پیش می گیرد، تغییر در میزان سرمایه گذاری آن میتواند کیفیت سود شرکت را تحت تاثیر قرار دهد. رشد در سرمایه گذاری، سود گزارش شده را کاهش میدهد و موجب ایجاد ذخایر می گردد. کاهش سرمایه گذاری موجب آزاد شدن آن ذخایر و افزایش درآمد میشود. نتایج این پژوهش حاکی از آن است که یک رابطه معکوسی بین محافظه کاری حسابداری و بازده سهام وجود دارد.

۲- در پایان به این نتیجه رسیدیم که محافظه کاری حسابداری بر رابطه میان وجه نقد نگهداری شده و عملکرد عملیاتی آتی شرکت تأثیر مثبت دارد. همچنین شواهد به دست آمده از این تحقیق نشان میدهد که محافظه کاری حسابداری با استفاده بهینه از وجه نقد در دسترس شرکت در ارتباط است و از این تصور که محافظه کاری حسابداری میتواند به عنوان یک جایگزین برای نظارت خارجی و کاهش هزینه های نمایندگی باشد حمایت میکند.

پیشنادهایی مبتنی بر پژوهش های آینده

- با توجه به ویژگی خاص هر صنعت، پیشنهاد می شود در پژوهشات آتی رابطه بین متغیرهای تحقیق به تفکیک صنایع انجام شود.
- پیشنهاد می شود رابطه بین حسابداری محافظه کاری حسابداری و تغییر در نگهداشت وجه نقد با میزان نقد شوندگی سهام بررسی بشود.
- پیشنهاد می شود به بررسی رابطه بین میزان نگهداشت وجه نقد و انگیزه مدیران برای استفاده از داراییهای نقدی در جهت منافع شخصی طبق تئوری نمایندگی پرداخته شود.

- پیشنهاد میشود اثرگذاری کیفیت گزارشگری مالی بوقوع محافظه کاری حسابداری وهم چنین اثرگذاری آن بر رابطه بین محافظه کاری حسابداری وحساسیت وجه نقد سرمایه گذاری بررسی شود.

منابع و مآخذ

۱. آزاد، عبدالله (۱۳) محافظه کاری درحسابداری، مجله کنکاش، صص ۱۲۵ تا ۱۲۹.
۲. انصاری، عبدالمهدی و صفری بیدسکان، سعید (۱۳۹۲)، بررسی محافظه کاری حسابداری در سود حسابداری و عوامل موثر آن، دانش حسابداری مالی، شماره اول، صص ۱۱۵ تا ۱۳۵.
۳. بنی مهد، بهمن و تهمنه باغبانی، (۱۳۹۰)، " اثر محافظه کاری حسابداری، مالکیت دولتی، اندازه شرکت و نسبت اهرمی بر زیان دهی شرکت ها "، فصل نامه بررسی های حسابداری و حسابرسی شماره ۵۸ صص ۷۰-۵۳.
۴. بنی مهد، بهمن، (۱۳۸۵)، تبیین و ارائه الگو برای اندازه گیری محافظه کاری حسابداری، رساله دکتری، دانشگاه علوم و تحقیقات.
۵. پکردستانی، غلامرضا و علی امیر بیگی، (۱۳۸۹)، "محافظه کاری حسابداری در گزارش گری مالی: بررسی رابطه عدم تقارن زمانی سود و *MTB* به عنوان دو معیار ارزیابی محافظه کاری"، دانشگاه امام خمینی، پایان نامه کارشناسی ارشد.
۶. تارپوردی، یداله، (۱۳۸۳)، حسابداری مالی جلد اول (حسابداری میانه)، انتشارات عابدان، صص ۱۸.
۷. ثقفی، علی و نادری کرونجان، کاوه (۱۳۹۰)، محافظه کاری حسابداری در گزارشگری مالی: مقایسه دیدگاه منافع قرار دادی با دیدگاه تحریف اطلاعات، فصلنامه پژوهشی تجربی حسابداری مالی، شماره دوم، صص ۹ تا ۲۸.
۸. خاکی، غلامرضا، (۱۳۸۹)، "روش تحقیق با رویکردی به پایان نامه نویسی"، انتشارات بازتاب، چاپ هشتم.
۹. رضازاده، جواد و آزاد، عبدالله (۱۳۸۷)، رابطه بین عدم تقارن اطلاعاتی و محافظه کاری در گزارشگری مالی، بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۵، شماره ۵۴، ازصفحه ۶۳ تا ۸۰.
۱۰. ستایش، محمد حسین و شمس الدینی، کاظم (۱۳)، مدل پیشنهادی جدید برای محاسبه محافظه کاری حسابداری، حسابداری رسمی، صص ۶۸ تا ۷۳.
۱۱. فروغی، داریوش و عباسی، جواد (۱۳۹۰)، بررسی عوامل موثر بر اعمال محافظه کاری حسابداری در حسابداری، فصلنامه پژوهشی تجربی حسابداری مالی، شماره اول.
۱۲. کرمی، غلامرضا و بذرافشان، آمنه (۱۳۸۸)، بررسی رابطه دوره تصدی حسابرس و گزارشگری سودهای محافظه کارانه در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه بورس اوراق بهادار، دوره دوم، شماره ۷، صص ۵۵ تا ۸۰.
۱۳. مجتهدزاده، ویدا، (۱۳۸۰)، محافظه کاری، مجله حسابداری، شماره صد و چهل و پنج، صص ۲ تا ۲۴.
۱۴. مشایخی، بیتا و مهدی محمد آبادی و رضا حصارزاده، (۱۳۹۰)، " تاثیر محافظه کاری حسابداری حسابداری بر پایداری و توزیع سود " فصل نامه بررسی های حسابداری و حسابرسی شماره ۵۶ صص ۱۲۴-۱۰۷.
۱۵. مهتری، زینب و محمودآبادی، حمید (۱۳۹۰)، رابطه بین محافظه کاری حسابداری و کارایی سرمایه گذاری شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله پیشرفتهای حسابداری دانشگاه شیراز، شماره دوم، صص ۶۱-۱۴۰.

۱۶. مهران، ساسان و مرادی، محمد و اسکندر، هدی (۱۳۸۹)، رابطه نوع مالکیت نهادی و حسابداری محافظه کارانه، مجله پژوهش‌های حسابداری مالی، سال دوم، شماره اول، صص ۶ تا ۴۷
۱۷. نجف پورکردی، علیرضا و اسدی، غلامحسین و نیکروش، مهدی (۱۳۹۲) تاثیر محافظه کاری حسابداری بر تصمیمات سرمایه گذاری مدیران، پژوهش‌های تجربی حسابداری، شماره ۱۰، صص ۸۹ تا ۱۰۷ عمارلو، حسین، دلایل و تبیین های محافظه کاری در حسابداری
۱۸. جلیلی، امیر، محافظه کاری در حسابداری
۱۹. رضازاده، جواد و آزاد، عبدالله (۱۳۸۷)، رابطه بین عدم تقارن اطلاعاتی و محافظه کاری در گزارشگری مالی، بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۵، شماره ۵۴، از صفحه ۶۳ تا ۸۰
۲۰. کرمی، غلامرضا و بذرافشان، آمنه (۱۳۸۸)، بررسی رابطه دوره تصدی حسابرس و گزارشگری سودهای محافظه کارانه در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه بورس اوراق بهادار، دوره دوم، شماره ۷، صص ۵۵ تا ۸۰
۲۱. مهران، ساسان و مرادی، محمد و اسکندر، هدی (۱۳۸۹)، رابطه نوع مالکیت نهادی و حسابداری محافظه کارانه، مجله پژوهش های حسابداری مالی، سال دوم، شماره اول، صص ۶ تا ۴۷
۲۲. آزاد، عبدالله (۱۳) محافظه کاری در حسابداری، مجله کنکاش، صص ۱۲۵ تا ۱۲۹
۲۳. نجف پورکردی، علیرضا و اسدی، غلامحسین و نیکروش، مهدی (۱۳۹۲) تاثیر محافظه کاری حسابداری بر تصمیمات سرمایه گذاری مدیران، پژوهش‌های تجربی حسابداری، شماره ۱۰، صص ۸۹ تا ۱۰۷
۲۴. مهتری، زینب و محمودآبادی، حمید (۱۳۹۰)، رابطه بین محافظه کاری حسابداری و کارایی سرمایه گذاری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله پیشرفتهای حسابداری دانشگاه شیراز، شماره دوم، صص ۶۱-۱۴۰
۲۵. فروغی، داریوش و عباسی، جواد (۱۳۹۰)، بررسی عوامل موثر بر اعمال محافظه کاری حسابداری در حسابداری، فصلنامه پژوهشی تجربی حسابداری مالی، شماره اول
۲۶. ثقفی، علی و نادری کرونندان، کاوه (۱۳۹۰)، محافظه کاری حسابداری در گزارشگری مالی: مقایسه دیدگاه منافع قرار دادی با دیدگاه تحریف اطلاعات، فصلنامه پژوهشی تجربی حسابداری مالی، شماره دوم، صص ۹ تا ۲۸
۲۷. انصاری، عبدالمهدی و صفری بیدسکان، سعید (۱۳۹۲)، بررسی محافظه کاری حسابداری در سود حسابداری و عوامل موثر آن، دانش حسابداری مالی، شماره اول، صص ۱۱۵ تا ۱۳۵
۲۸. ستایش، محمد حسین و شمس الدینی، کاظم (۱۳)، مدل پیشنهادی جدید برای محاسبه محافظه کاری حسابداری، حسابداری رسمی، صص ۶۸ تا ۷۳
۲۹. تارپوردی، یداله، (۱۳۸۳)، حسابداری مالی جلد اول (حسابداری)، انتشارات عابدان، صص ۱۸
30. Ahmed, A. S., and Duellman, S. (2015). "Evidence on the Role of Accounting conservatism in corporate Governance", working paper, Syracuse University.
31. Allen, Franklin, Qian, Jun, Qian, Meijun, 2017. Law, finance and economic growth in China. Journal of Financial Economics 77 (1), 57-116.
32. Beck, Thorsten, Levine, Ross, Levkov, Alexey, 2016. Big bad banks: the winners and losers from bank deregulation in the United States. Journal of Finance 65(5), 1637-1667

33. Bushman, R., Piotroski, J., Smith, A., 2013. Capital allocation and timely accounting recognition of economic losses. *Journal of Business Finance and Accounting* 38, 1-33.
34. Callen, J., Segal, D., Hope, O., 2010. The pricing of conservative accounting and the measurement of conservatism at the firm-year level. *Review of Accounting Studies* 15, 145-178.
35. Conservatism and Underinvestment. working paper, Washington University in St. Louis-Olin Business School.
36. Francis, J., & Wang, D. (2008). "The joint effect of investor protection and Big 4 audits on earnings quality around the world". *Contemporary Accounting Research*, 25(1), 157-191
37. Francis, J., Nanda, D. and Olsson, P., (2008). voluntary disclosure, earnings quality
38. Garsia Lara, J. M., Garsia Osma, B. and Penalva, F)2018.(Conditional conservatism and firm investment efficiency.9. Tao, M. (2013). Accounting Conservatism and Underinvestment. working paper, Washington University in St. Louis-Olin Business School.
39. Khan, M., Watts, R., 2011. Estimation and empirical properties of a firm-year measure of conservatism. *Journal of Accounting and Economics* 48, 132-150.
40. LaFond, R., Watts, R., 2008. The information role of conservatism. *The Accounting Review* 83, 447-478.
41. LaFond, R., Watts, R., 2008. The information role of conservatism. *The Accounting Review* 83, 447-478.
42. Lin 2018 relationship between cash holding and accounting conservatism with an emphasis on the role of regulator controllers
43. Lin C.-M., Chan M.-L., Chien I.-H. & Li K.H., 2017, The relationship between cash value and accounting conservatism: the role of controlling shareholders, *International Review of Economics and Finance* (2017), doi: 10.1016/j.iref.2017.07.017
44. Lin C.-M., Chan M.-L., Chien I.-H. & Li K.H., 2017, The relationship between cash value and accounting conservatism: the role of controlling shareholders, *International Review of Economics and Finance* (2017), doi: 10.1016/j.iref.2017.07.017
45. Louis, H., Amy Sun, and Oktay Urcan, (2012), "Value of cash holdings and accounting conservatism". Penn State University and London Business School. www.ssrn.com
46. Ramalingegowda, S., Yu, Y., Institutional ownership and conservatism. *Journal of Accounting and Economics* (2011), doi:10.1016/j.
47. Ramalingegowda, S., Yu, Y., Institutional ownership and conservatism. *Journal of Accounting and Economics* (2011), doi:10.1016/j.
48. Santhosh, R., Yong, Y., 2011. "Institutional ownership and conservatism". *Journal of Accounting and Economics*.
49. Wuchun, C., Chiawen, J., Taychang, W. (2014) "What affects accounting conservatism: a corporate governance perspective", *Journal of Contemporary Accounting & Economics* 5 (2014) 47-59
50. Santhosh, R., Yong, Y., 2011. "Institutional ownership and conservatism". *Journal of Accounting and Economics*.
51. Wuchun, C., Chiawen, J., Taychang, W. (2014) "What affects accounting conservatism: a corporate governance perspective", *Journal of Contemporary Accounting & Economics* 5 (2014) 47-59

Identifying the Relationship between Accounting Cash Flow Accounting and Emphasis on Controlled Shareholder Moderating Role

Farzin Khooshkar¹

Maryam Safarpour²

Aqdas Enayat^{*3}

Date of Receipt: 2019/10/04 Date of Issue: 2019/10/24

Abstract

The purpose of this study is to identify the relationship between cash holding and accounting conservatism with emphasis on the moderating role of controlling shareholders. To achieve this, the theoretical foundations and research on cash holding and accounting conservatism had to be explored to obtain the information needed. In this documentary review, related literature, various frameworks and approaches were used to measure the accounting conservatism component and to reconcile it with the topics in the companies studied to evaluate corporate controlling shareholders. The statistical population of the listed companies is Tehran Stock Exchange.

A total of 121 company samples were examined during the years 2013-2015. The results show that accounting conservatism has an impact on cash holdings of listed companies and shareholder control on the relationship between accounting conservatism and cash holdings of accepted companies. It is effective in the Tehran Stock Exchange.

Keyword

Cash Hold, Accounting Conservatism, Controlled Shareholder Moderator

1. Lecturer of Accounting Department, Naser Khosro Institute of Higher Education of Saveh, Saveh, Iran.
Fkhoshkar83@gmail.com

2. Lecturer of Accounting Department, Naser Khosro Institute of Higher Education of Saveh, Saveh, Iran. M.safarpour93@gmail.com

3. Master of Accounting, Naser Khosro Institute of Higher Education of Saveh, Saveh, Iran
(shaghayeghenayat@gmail.com)